

Enheten för naturvård

Hamnskär SE0110320

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44892-2016

Namn	Hamnskär	Areal	9,0 ha
Natura 2000-kod	SE0110320		
Kommun	Södertälje		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-02-05		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2016-12-20		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Fastighetsverket		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
9020	*Nordlig ädellövskog	8,0	89

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Natura 2000-arter är arter som finns upptagna i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella Natura 2000-arter.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Inga Natura 2000-arter finns rapporterade från området.		

Bevarandesyfte för Hamnskär

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljön nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för den i området utpekade livsmiljön.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44892-2016

Hamnskärs enda livsmiljö är nordlig ädellövskog (9020) som därför är prioriterat bevarandevärde och huvudsakligt motiv för utpekandet.

Natura 2000-området ingår i ett större område utpekad som skoglig värdestrakt (Mälarens värdestrakt) i Stockholms läns strategi för formellt skydd av skog där betydande andelar av de skyddsvärda skogarna utgörs av såväl ädellövskog som andra lövskogshabitat samt hagmarksmiljöer med jätteträd.

Runt Hamnskär finns inom en radie av sju kilometer två reservat och ett Natura 2000-område som också omfattar värden knutna till ädellövsmiljöer samt sex biotopskydd varav tre med värden knutna till ädellöv.

Prioriterade åtgärder för området är upprättande av någon typ av formellt skydd och frihugning av trängda ekar, som framgår av tabell 3.

Bevarandemål för Hamnskär

*Nordlig ädellövskog (9020)

- Arealen nordlig ädellövskog ska bibehållas.
- Skogen ska ha en varierad åldersstruktur och artsammansättning med en tämligen allmän till riklig förekomst av gamla och grova träd samt död ved i olika former och nedbrytningsstadier.
- Området ska påverkas av störningar, exempelvis i form av stormfällningar och insektsangrepp.
- Ädellövträd ska dominera i trädskiktet.
- Igenväxningsvegetation som utgörs av barrträd förekommer inte eller endast i begränsad omfattning.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Beskrivning av området

Hamnskär är beläget intill Mälaren vid Södra Björkfjärden, strax norr om Överenhörna, i Södertälje kommun. Områdets centrala del utgörs av en ryggformad isälvsavlagring. Den nordöstra sidans ytlager domineras av småsten och en del medelstora block. I övrigt växlar jordarten mellan grovmo-sandig-moig morän. Berghällar av gnejs och basiska gnejsgraniter finns insprängda i området.

Historiskt sett har det tidigare funnits en gård på ön med tillhörande lada/stall (idag är gården ombyggd till vårdhem). Här på ön finns åkermark, naturbetesmark, löv- och blandskog. De nötkreatur som idag finns på ön fraktas ut till ön i maj och tillbaka till land under senhösten. Däremot fåren är kvar på ön under hela året. Landskapselement som påträffas är odlingsrösen, diken, stenmur, brukningsvägar, hamlade träd, husgrunder etc.

Hamnskär präglas av ett öppet omväxlande landskap med betad åkermark, fragment av naturbetesmark och ädellövskog.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44892-2016

Trädskiktet i det östra området (utmed Mälaren) utgörs av ett antal gamla/grova ekar samt några lindar som bär spår av hamling. Alm, lönn, björk och rönn är andra trädslag som finns här. På 1940-talet avverkades betydande mängder ek i området men därefter har man planterat ek. Stora mängder av medelålders lind finns inom hela området, framförallt i blockrika miljöer. I norra delen av området finns några gamla tallar. Några döda medelstora almar (almsjukan), som växte mittför hamnen, har arrendatorn avverkat i början på 1970-talet. Mängden död ved är liten i detta område.

Trädskiktet i det västra området utgörs av flertalet gamla/grova ekar samt åtskilliga lindar som bär spår av hamling. Alm, björk, lönn, rönn och oxel är andra trädslag som finns i detta område. Även här avverkades ek på 1940-talet. Även här finns betydande mängder av lind i blockrika miljöer. Död ved förekommer här mer frekvent än i det förra området. Buskskiktet består av skogstry, måbär, slån och nypon. I båda områdena utgörs fältskiktet av bland annat blåsippa, lungört, glansnäva, smånunneört, gökärt och lundgröe. Inslaget av mycket gammal grov ek men även andra lövträd, bidrar till att här påträffas fällmossa och guldlockmossa. Blekticka och oxtungesvamp finns inom området.

Fågellivet är intressant i området och på ön i allmänhet. Här förekommer t.ex. mindre hackspett, gröngöling, göktyta och rosenfink.

Området är av riksintresse för friluftslivet.

Beskrivning av livsmiljöer

*Nordlig ädellövskog (9020)

Inom Natura 2000-området Hamnskär utgörs trädskiktet av gamla/grova ekar samt lindar som bär spår av hamling. Stora mängder av medelålders lind finns inom objektet, framförallt i blockrika miljöer. Alm, lönn, björk och rönn är andra trädslag som finns inom området. På 1940-talet avverkades betydande mängder ek i området men därefter har ek planterats. Död ved förekommer frekvent inom vissa områden. Buskskiktet består av skogstry, mårbär, slån och nypon. Blåsippa, lungört, glansnäva, smånunneört, gökärt och lundgröe förekommer.

Natura 2000-området är ett gott exempel på detta habitat innehållande höga biologiska kvalitéer som är bevarandevärda.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

- Olika former av produktionsinriktat skogsbruk, i eller i anslutning till objekt hotar livsmiljön och leder till brist på gamla träd, död ved etc.
- Markberedning, dikning och plantering.
- Kvävednedfall kan skapa eutrofiering, med negativa effekter på lavar m.m.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44892-2016

- Graninvandring kan vara ett hot mot flerskiktade lövskogar.
- Viltbete som hindrar lövföryngringen.
- Exploatering för samhällsbyggande av olika former.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB inom hela Natura 2000-området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

Behov av ytterligare reglering

Större delen ingår i ett område där arbete med reservatsbildning pågår.

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder för Hamnskär. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
*Nordlig ädellövskog (9020)	<i>Det är viktigt att frihugga trängda ekar och hamlade träd i olika åldrar från konkurrerande vegetation.</i>	Omgående.
	Invandrande gran bör hålls efter.	Vid behov.
	Bete är önskvärt i vissa delar av området.	

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20Beteckning
511-44892-2016**Bevarandetillstånd i dag**

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
*Nordlig ädellövskog (9020)	Gynnsamt med viss tvekan pga trängda ekar.

Inventeringar i området och andra referenser

Artdatabanken, lista med rödlistade arter, uttag 2002-05-10.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1983. Naturvårdsprogram i Stockholms län.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1995. Kulturmiljövärden i NVP, arbetsmaterial.

Skogsvårdsstyrelsen. Nyckelbiotopsinventering. 1997.

Ädellövskogsinventering i Stockholms län, södra länsdelen. 2001.

Karta

Livsmiljöernas sifferkoder i kartan och dokumentet är korrekta liksom namnen i dokumentet. Livsmiljöernas namn i kartan kan dock vara felaktiga.

